

ENARRATIO

IN PSALMUM XVII.

I. « In finem, puero Domini, ipsi David¹, » hoc est, manu forti Christo secundum hominem. « Quæ locutus est Domino verba Cantici hujus, in die qua eripuit eum Dominus de manu omnium inimicorum ejus, et de manu Saül, et dixit². In die qua eripuit eum Dominus de manu omnium inimicorum ejus, et de manu Saül, » hoc est, regis Judæorum, quem sibi ipsi petiverant. Nam sicut David, manu fortis; ita Saül, petitio interpretari dicitur. Notum est autem, quomodo ille populus regem sibi petiverit³, et acceperit, non secundum Dei, sed secundum suam voluntatem.

II. Dicit ergo hic Christus et Ecclesia, id est, totus Christus, caput et corpus. « Diligam te, Domine virtus mea⁴. » Diligam te, Domine, per quem fortis sum.

III. « Domine, firmamentum meum et refugium meum » et liberator meus⁵. » Domine, qui me firmasti, quia refugi ad te: refugi autem, quia liberasti me. « Deus meus » adjutor meus, et sperabo in eum. » Deus meus qui mihi adjutorium prius vocationis tuæ præstitisti, ut sperare in te possim. « Protector meus et cornu salutis meæ, et redemptor meus⁶. » Protector meus, quia non de me præsumpsi, quasi erigens adversum te cornu superbiæ; sed te ipsum cornu, hoc est, firmam celsitudinem salutis inveni: quod ut invenirem, redemisti me.

¹ Psal. xvii, 1. — ² Reg. xxii, 1, 2, et Psal. xvii, 1. — ³ 1 Reg. viii, 5. — ⁴ Psal. xvii, 2. — ⁵ Ibid. 3. — ⁶ Ibid.

IV. « Laudans invocabo Dominum, et ab inimicis meis » salvus ero¹. » Non meam gloriam, sed Domini quærens, invocabo eum, et non erit unde mihi noceant impietatis errores.

V. « Circumdederunt me dolores mortis: » id est, carnis. « Et torrentes iniquitatis conturbaverunt me². » Turbæ iniquæ ad tempus commotæ, veluti flumina fluvialia cito desitura, egerunt ut conturbarent me.

VI. « Dolores inferni circumdederunt me³. » In his qui me circumdederunt ut perderent me, erant dolores invidentiae, qui mortem operantur, perducuntque ad infernum peccati. « Prævenerunt me laquei mortis. » Prævenerunt me, ut priores nocere vellent, quod eis postea redderetur. Tales autem homines capiunt in perditionem, quibus male persuaserunt jactatione justitiæ: cujus non re, sed nomine, adversus Gentes gloriantur.

VII. « Et in pressura mea invocavi Dominum, et ad Deum meum clamavi. Et exaudivit de templo sancto » suo vocem meam⁴. » Exaudivit de corde meo, in quo habitat, vocem meam. « Et clamor meus in conspectu » ejus. » Et clamor meus, quem non in auribus hominum, sed coram ipso intus habeo. « Introivit in aures ejus. »

VIII. « Et commota est, et contremuit terra⁵. » Ita clarificato Filio hominis, commoti sunt et contremuerunt peccatores. « Et fundamenta montium conturbata sunt. » Et spes superbiorum, quæ in hoc sæculo fuerunt, conturbatæ sunt. « Et commota sunt, quoniam iratus est eis » Deus. » Ut scilicet jam firmamentum non haberet in cordibus hominum spes temporalium bonorum.

IX. « Ascendit fumus in ira ejus. » Ascendit lacrymosa deprecatio poenitentium, cum cognovissent quid minetur

¹ Psal. xvii, 4. — ² Ibid. 5. — ³ Ibid. 6. — ⁴ Ibid. 7. — ⁵ Ibid. 8.

Deus impiis. « Et ignis a facie ejus exardescit¹. » Et flammantia charitatis post poenitentiam de notitia ejus inardescit. « Carbores succensi sunt ab eo. » Qui jam mortui erant deserti ab igne boni desiderii ac luce justitiæ, et frigidi tenebrosique remanserant, rursus accensi et illuminati revixerunt.

X. « Et inclinavit cœlum et descendit. » Et humiliavit justum, ut descenderet ad hominum infirmitatem. « Et » caligo sub pedibus ejus². » Et impii qui terrena sapiunt, caligine malitiæ suæ non eum cognoverunt. Terra enim sub pedibus ejus, tanquam scabellum pedum ejus.

XI. « Et ascendit super Cherubim, et volavit³. » Et exaltatus est super plenitudinem scientiæ, ut nemo ad eum perveniret nisi per charitatem. Plenitudo enim legis charitas⁴. Et cito se incomprehensibilem esse demonstravit dilectoribus suis, ne illum corporeis imaginationibus comprehendi arbitrarentur. « Volavit super pennas ventorum. » Illa autem celeritas, qua se incomprehensibilem esse monstravit, super virtutes animarum est, quibus se velut pennis a terrenis timoribus in auras libertatis attollunt.

XII. « Et posuit tenebras latibulum suum⁵. » Et posuit obscuritatem sacramentorum, et occultam spem in corde credentium, ubi lateret ipse, non eos deserens. In his etiam tenebris, ubi per fidem adhuc ambulamus, non per speciem⁶: « Quamdiu quod non videmus speramus, et per » patientiam expectamus⁷. In circuitu ejus tabernaculum » ejus. » Conversi tamen ad ipsum ambiunt, qui credunt ei; quia in medio eorum est, cum omnibus æqualiter favet, in quibus tanquam in tabernaculo habitat hoc tempore. « Tenebrosa aqua in nubibus aëris. » Nec propterea

¹ Psal. xvii, 9. — ² Ibid. 10. — ³ Ibid. 11. — ⁴ Rom. xiii, 10. — ⁵ Psal. xvii, 12. — ⁶ 2 Cor. v, 7. — ⁷ Rom. viii, 25.

quisquam in illa luce, quæ futura est, cum ex fide ad speciem venerimus, jam se esse arbitretur, si Scripturas recte intelligit. In Prophetis enim atque in omnibus divini verbi prædicatoribus obscura doctrina est.

XIII. « Præ fulgore in conspectu ejus¹: » in comparatione fulgoris, qui est in conspectu manifestationis ejus. « Nubes ipsius transierunt. » Prædicatores verbi ejus non jam in Judææ finibus continentur, sed transierunt ad Gentes. « Grando et carbores ignis. » Objurgationes figuratæ, quibus velut grandine corda dura tunduntur: si autem terra culta et mitis, id est, pius animus exceperit, duritia grandinis in aquam, id est, terror fulguratæ et quasi congelatæ objurgationis in doctrinam satiantem resolvitur: igne autem charitatis accensa corda reviviscunt. Hæc omnia in nubibus ipsius ad Gentes transierunt.

XIV. « Et intonuit de cœlo Dominus². » Et evangelica fiducia de corde justi sonuit Dominus. « Et Altissimus dedit vocem suam, » ut haberemus eam, et in profundo rerum humanarum audiremus coelestia.

XV. « Et emisit sagittas suas, et dispersit eos³. » Et emisit Evangelistas pennis virtutum recta itinera transvolantes, non suis, sed ejus a quo missi sunt viribus. Et dispersit eos, ad quos missi sunt, ut aliis eorum essent odor vitæ in vitam, aliis odor mortis in mortem⁴. « Et coruscationes multiplicavit, et conturbavit eos. » Et miracula multiplicavit, et conturbavit eos.

XVI. « Et apparuerunt fontes aquarum⁵. » Et apparuerunt qui facti erant in prædicantibus fontes aquarum salientium in vitam æternam⁶. « Et revelati sunt fundamenta orbis terrarum. » Et revelati sunt Prophetæ, qui non intelligebantur, super quos ædificaretur orbis terra-

¹ Psal. xvii, 13. — ² Ibid. 14. — ³ Ibid. 15. — ⁴ 2 Cor. ii, 16. — ⁵ Psal. xvii, 16. — ⁶ Joan. iv, 14.

rum credens Domino. « Ab increpatione tua, Domine : » clamantis : « Appropinquavit super vos regnum Dei¹. Ab » inspiratione spiritus iræ tuæ : » dicentis : « Nisi pœnitentiam egeritis, omnes similiter moriemini². »

XVII. « Misit de summo, et accepit me³ : » vocando ex Gentibus in hæreditatem, gloriosam Ecclesiam non habentem maculam, neque rugam⁴. « Assumpsit me de » multitudine aquarum. » Assumpsit me de multitudine populorum.

XVIII. « Eruit me de inimicis meis fortissimis⁵. » Eruit me de inimicis meis, qui prævaluerunt ad affligendam et pervertendam temporalem istam vitam meam. « Et ab » his qui oderunt me, quoniam confirmati sunt super » me⁶, » quando sub ipsis sum ignorans Deum.

XIX. « Prævenere me in die afflictionis meæ⁷. » Priores mihi nocuerunt, in tempore, quo mortale et laboriosum corpus gero. « Et factus est Dominus firmamentum meum. » Et quoniam amaritudine miseriarum firmamentum terrenæ voluptatis conturbatum atque convulsum est, factus est Dominus firmamentum meum.

XX. « Et eduxit me in latitudinem⁸. » Et quia carnales patiebar angustias, eduxit me in spiritalem latitudinem fidei. « Eruit me, quoniam voluit me. » Antequam illum ego vellem, eruit me ab inimicis meis potentissimis, qui mihi invidabant jam volenti eum; et ab his qui oderunt me, quia volo eum.

XXI. « Et retribuet mihi Dominus secundum justitiam » meam⁹. » Et retribuet mihi Dominus secundum justitiam bonæ voluntatis, qui prior præbuit misericordiam, antequam haberem bonam voluntatem. « Et secundum » puritatem manuum mearum retribuet mihi. » Et se-

¹ Luc. x, 9. — ² Id. xiii, 5. — ³ Psal. xvii, 17. — ⁴ Ephes. v, 27. — ⁵ Psal. xvii, 18. — ⁶ Ibid. — ⁷ Ibid. 19. — ⁸ Ibid. 20. — ⁹ Ibid. 21.

cundum puritatem factorum meorum retribuet mihi, qui tribuit mihi ut bene facerem, educendo me in latitudinem fidei.

XXII. « Quia custodivi vias Domini¹. » Ut latitudo bonorum operum, quæ per fidem sunt, et longanimitas perseverandi consequatur.

XXIII. « Nec impie gessi a Deo meo. Quoniam omnia » judicia ejus in conspectu meo sunt². Quoniam omnia » judicia ejus, » id est, et præmia justorum, et pœnas impiorum, et flagella corrigendorum, et tentationes probandorum, perseveranti contemplatione considero. « Et » justitias ejus non repuli a me. » Quod faciunt deficientes sub sarcina earum, et revertuntur ad vomitum suum.

XXIV. « Et ero immaculatus cum eo, et observabo me » ab iniquitate mea³. »

XXV. « Et retribuet mihi Dominus secundum justitiam » meam⁴. » Itaque non solum propter latitudinem fidei, quæ per dilectionem operatur⁵: sed etiam propter longitudinem perseverantiæ, retribuet mihi Dominus secundum justitiam meam. « Et secundum puritatem manuum » mearum in conspectu oculorum ejus⁶. » Non quod homines vident, sed in conspectu oculorum ejus. « Quoniam » quæ videntur, temporalia sunt: quæ autem non videntur, æterna⁷: » quo pertinet altitudo spei.

XXVI. « Cum sancto sanctus eris. » Est etiam occulta profunditas, qua intelligeris cum sancto sanctus, quia tu sanctificas. « Et cum viro innocente innocens eris⁸. » Quia tu nulli noceres, sed crinibus peccatorum suorum unusquisque constringitur⁹.

XXVII. « Et cum electo electus eris. » Et ab eo quem

¹ Psal. xvii, 22. — ² Ibid. 23. — ³ Ibid. 24. — ⁴ Ibid. 25. — ⁵ Gal. v, 6. — ⁶ Psal. xvii, 25. — ⁷ 2 Cor. iv, 18. — ⁸ Psal. xvii, 26. — ⁹ Prov. v, 22.

eligis, eligeris. « Et cum perverso perversus eris¹. » Et cum perverso videris perversus; quoniam dicunt: « Non » est recta via Domini², » et ipsorum via non est recta.

XXVIII. « Quoniam tu populum humilem salvum facies³. » Hoc autem perversum videtur perversis, quod confitentes peccata sua salvos facies. « Et oculos superbiorum humiliabis. » Ignorantes autem Dei justitiam, et suam volentes constituere⁴, humiliabis.

XXIX. « Quoniam tu illuminabis lucernam meam, Domine⁵. » Quoniam non est lumen nostrum ex nobis: sed tu illuminabis lucernam meam, Domine. « Deus meus » illuminabis tenebras meas. » Nos enim peccatis nostris tenebræ sumus: sed Deus meus illuminabis tenebras meas.

XXX. « Quoniam a te eruar a tentatione⁶. » Quoniam non a me, sed a te eruar a tentatione. « Et in Deo meo » transgrediar murum. » Et non in me, sed in Deo meo transgrediar murum, quem inter homines et cœlestem Jerusalem peccata erexerunt.

XXXI. « Deus meus, immaculata est via ejus⁷. » Deus meus non venit in homines, nisi mundaverint viam fidei, qua veniat ad eos; qui immaculata est via ejus. « Eloquia » Domini igne examinata. » Eloquia Domini igne tribulationis probantur. « Protector est omnium sperantium in » se⁸. » Et omnes qui non in se ipsis, sed in illo sperant, eadem tribulatione non consumuntur. Spes enim sequitur fidem.

XXXII. « Quoniam quis Deus, præter Dominum? » cui servimus. « Et quis Deus præter Deum nostrum⁹? » Et

¹ Psal. xvii, 27. — ² Ezech. xviii, 25. — ³ Psal. xvii, 28. — ⁴ Rom. x, 3. — ⁵ Psal. xvii, 29. — ⁶ Ibid. 30. — ⁷ Ibid. 31. — ⁸ Ibid. — ⁹ Ibid. 32.

quis Deus præter Dominum, quem post bonam servitatem tanquam hæreditatem speratam filii possidebimus?

XXXIII. « Deus qui præcinxit me virtute¹. » Deus qui me præcinxit ut fortis sim, ne diffluentes sinus cupiditatis impediunt opera et gressus meos. « Et posuit immaculatam viam meam. » Et posuit immaculatam viam charitatis, qua ad illum veniam; sicut immaculata est fidei, qua venit ad me.

XXXIV. « Qui perfecit pedes meos tanquam cervi². » Qui perfecit amorem meum, ad transcendenda spinosa et umbrosa implicamenta hujus sæculi, « Et super excelsa » statuet me. » Et super cœlestem habitationem figet intentionem meam, ut implear in omnem plenitudinem Dei³.

XXXV. « Qui docet manus meas ad prælium⁴. » Qui docet me operari ad superandos inimicos, qui nobis intercludere cœlestia regna conantur. « Et posuisti ut arcum » særeum brachia mea. » Et posuisti infatigabilem intentionem bonorum operum meorum.

XXXVI. « Et dedisti mihi protectionem salutis meæ, » et dextera tua suscepit me⁵. » Et favor gratiæ tuæ suscepit me. « Et disciplina tua me direxit in finem. » Et correptio tua me deviare non sinens direxit, ut quidquid ago, in eum finem referam, quo cohæretur tibi. « Et disciplina tua ipsa me docebit. » Et eadem correptio tua me docebit pervenire quo direxit.

XXXVII. « Dilatasti gressus meos subter me⁶. » Nec impediunt carnales angustiae; quoniam latam fecisti charitatem meam operantem hilariter, etiam de ipsis quæ subter me sunt mortalibus rebus et membris. « Et non sunt » infirmata vestigia mea. » Et non sunt infirmata, sive

¹ Psal. xvii, 33. — ² Ibid. 34. — ³ Ephes. iii, 19. — ⁴ Psal. xvii, 35. — ⁵ Ibid. 36. — ⁶ Ibid. 37.

itineria mea, sive signa quæ impressi ad imitandum sequentibus.

XXXVIII. « Persequar inimicos meos, et comprehendam illos¹. » Persequar affectus carnales meos, nec ab eis comprehendar; sed comprehendam illos, ut absumantur. « Et non convertar donec deficiant. » Et ab ista intentione non convertar ad quietem, donec deficiant qui obstrepunt mihi.

XXXIX. « Confringam illos, nec poterunt stare: » nec durabunt adversum me. « Cadent subtus pedes meos². » Dejectis illis, præponam amores, quibus ambulo in æternum.

XL. « Et præinxisti me virtute ad bellum. » Et constrinxisti fluentia desideria carnis meæ virtute, ne in tali pugna præpedirer. « Supplantasti insurgentes in me subter me³. » Decipi fecisti eos qui me insequabantur, ut subter me fierent, qui super me esse cupiebant.

XLI. « Et inimicos meos dedisti mihi dorsum⁴. » Et inimicos meos convertisti, et dorsum mihi eos esse fecisti, id est, ut sequerentur me. « Et odio habentes me disperdidisti. » Alios autem eorum, qui in odio perduraverunt, disperdidisti.

XLII. « Clamaverunt, nec erat qui salvos faceret⁵. » Quis enim salvos faceret, quos tu non faceres? « Ad Dominum, nec exaudivit eos. » Nec ad quemlibet, sed ad Dominum clamaverunt: nec exauditione dignos iudicavit non recedentes a malitia sua.

XLIII. « Et comminuam illos ut pulverem ante faciem venti⁶. » Et comminuam illos; aridi enim sunt, non recipientes imbrem misericordiæ Dei: ut elati atque inflati superbia, a spe firma et inconcussa, et tanquam a

¹ Psal. xvii, 38. — ² Ibid. 39. — ³ Ibid. 40. — ⁴ Ibid. 41. — ⁵ Ibid. 42. — ⁶ Ibid. 43.

terræ soliditate et stabilitate rapiantur. « Ut lutum platearum delebo eos. » Per latas quas multi ambulant perditionis vias, luxuriantes et lubricos delebo eos.

XLIV. « Erues me de contradictionibus populi¹. » Erues me de contractionibus eorum, qui dixerunt: « Si dimiserimus eum, omne sæculum post illum ibit². »

XLV. « Constitues me in caput gentium. Populus quem non cognovi servivit mihi³. » Populus gentium quem corporali præsentia non visitavi, servivit mihi. « In obauditu auris obedivit mihi. » Neque oculis me vidit: sed recipiens prædicatores meos, in obauditu auris obedivit mihi.

XLVI. « Filii alieni mentiti sunt mihi⁴. » Filii non mei dicendi, sed potius alieni, quibus recte dicitur: « Vos ex patre diabolo estis⁵, » mentiti sunt mihi. « Filii alieni inveteraverunt. » Filii alieni, quibus, ut renovarentur, Novum Testamentum attuli, in vetere homine remanserunt. « Et claudicaverunt a semitis suis. » Et tanquam uno pede debiles, quia Vetus tenentes, Novum Testamentum respuerunt, claudi effecti sunt, etiam in ipsa vetere Lege potius traditiones suas sequentes, quam Dei. Calumniabantur enim de manibus non lotis⁶, quia tales erant semitæ, quas ipsi fecerant et consuetudine triverant, aberrando ab itineribus præceptorum Dei.

XLVII. « Vivit Dominus, et benedictus Deus meus⁷. » Secundum carnem autem sapere, mors est⁸: vivit enim Dominus, et benedictus Deus meus. « Et exaltetur Deus salutis meæ. » Et non terrena consuetudine de Deo salutis meæ sentiam: nec terrenam ipsam salutem, sed in excelso de illo sperem.

¹ Psal. xvii, 44. — ² Joan. xi, 48. — ³ Psal. xvii, 45. — ⁴ Ibid. 46. — ⁵ Joan. viii, 44. — ⁶ Matth. xv, 2. — ⁷ Psal. xvii, 47. — ⁸ Rom. viii, 6.

XLVIII. « Deus qui das vindictas mihi, et subdis populos sub me¹. » Deus qui vindicas me, subdendo populos sub me. « Liberator meus de inimicis meis iracundis : » clamantibus, » Crucifige, crucifige², » Judæis.

XLIX. « Ab insurgentibus in me exaltabis me³. » A Judæis insurgentibus in me patientem, exaltabis me resurgentem. « A viro iniquo erues me. » A regno eorum iniquo erues me.

L. « Propterea confitebor tibi in gentibus, Domine⁴. » Propterea tibi per me confitebuntur gentes, Domine. « Et » nomini tuo psallam. » Et latius innotesces bonis operibus meis.

LI. « Magnificans salutes regis ipsius⁵. » Deus qui magnificat, ut admirabiles faciat salutes, quas ejus Filius dat credentibus. « Et faciens misericordiam Christo suo. » Deus qui facit misericordiam Christo suo. « David et se » mini ejus usque in sæculum⁶. » Ipsi liberatori manu potenti qui vicit hunc mundum, et eis, quos credentes Evangelio genuit in æternum. Quæcumque in hoc Psalmo dicta sunt, quæ ipsi Domino proprie, id est, capiti Ecclesie congruere non possunt, ad Ecclesiam referenda sunt. Totus enim Christus hic loquitur, in quo sunt omnia membra ejus.

¹ Psal. xvii, 48. — ² Joan. xix, 6. — ³ Psal. xvii, 49. — ⁴ Ibid. 50. — ⁵ Ibid. 51. — ⁶ Ibid.

ENARRATIO I

IN PSALMUM XVIII.

In finem, Psalmus ipsi David¹.

I. TITULUS notus est²: nec Dominus Jesus Christus hæc dicit, sed de illo hæc dicuntur.

II. « Coeli enarrant gloriam Dei³. » Justi Evangelistæ, in quibus Deus tanquam in coelis habitat exponunt gloriam Domini nostri Jesu Christi, sive gloriam qua glorificavit Patrem Filius super terram. « Et opera manuum ejus » annuntiat firmamentum⁴. » Et facta virtutum Domini annuntiat firmamentum fiducia Spiritus sancti et cælum factum, quod antea timore terra erat.

III. « Dies diei eructat verbum⁵. » Spiritus spiritualibus profert plenitudinem incommutabilis Sapientie Dei, quod Verbum in principio Deus apud Deum est⁶. « Et » nox nocti annuntiat scientiam. » Et mortalitas carnis tanquam longe positis carnalibus, fidem insinuando, annuntiat futuram scientiam.

IV. « Non sunt loquelæ, neque sermones, quorum » non audiantur voces eorum⁷: » per quos non audiat sint voces Evangelistarum, cum omnibus linguis Evangelium prædicaretur.

V. « In omnem terram exiit sonus eorum, et in fines » orbis terræ verba eorum⁸. »

¹ Psal. xviii, 1. — ² Vide D. Guillon, tom. xxi, pag. 408. — ³ Psal. xviii, 2. — ⁴ Ibid. — ⁵ Ibid. 3. — ⁶ Joan. 1, 1. — ⁷ Psal. xviii, 4. — ⁸ Ibid. 5.